

DOF - Dansk Ornitologisk Forening



## Fuglene ved Blåvand

*Kan man se på fugle ved Blåvandshuk hele året? Selvfølgelig kan man det! Mange besøger primært Blåvand om efteråret, som godt nok også er den bedste periode for vadefugle, havfugle og sibiriske sjældenheder, men vinteren og foråret har også meget at byde på. Jeg vil med denne artikel forsøge at beskrive fugleårets gang ved Blåvand samt forsøge at forklare, hvor man ser fuglene og trækket bedst fra, og derved får mest ud af sit besøg.*



Blåvand Fyr. En flot aprilaften den 15. april 2016. Foto: Henrik Knudsen



Oversigtskort over Blåvandshuk med de bedste observationsposter. 1: Sydhukket: Man står i SØ-klitten helt ude ved P-pladsen ved Fyret 2: Ishuset: 500 m syd for obspunktet i SØ-Klitten/Fugletationen. 3: Den høje klit syd for Pælerækken, lige syd for det grønne militærtårn. 4: Nordhukket: Fra pælerækken/det grønne militærtårn og videre nord på. Det er det område, der kan være lukket pga. af militærøvelse. 5: Sabinebunkeren: Ligger placeret ca. 1 km. nord for pælerækken på Nordhukket. 6: Bakke nord for Fyret: Den ligger 50-70 m nord for selve Fyret, man kan overskue heden og har udsigt over hele mosen. 7: Mosen: Det område der ligger 500 m N for Fuglestationen/P-pladsen. Her



*løber der en grusvej, hvorfra man kan kigge ind i et indhegnet område med kreaturer.8: Vesterled: Bag de to sommerhuse der er placeret lige overfor Fuglestationen.*

Næsten som i selve træktiden er vinteren ofte afhængig af, hvordan vindretningen er. I lange perioder med vind fra det kolde nordøstlige hjørne og hård frost kan Hukket være støvsuget for fugle. Men heldigvis er klimaet generelt mere lunt ved Nordsøen, og ofte er det vinde fra en vestlig retning, der dominerer. Er vinden ikke så kraftig, kan man nyde mange rastende Sortænder på Hukket. Især omkring Ishuset kommer de meget tæt på i år, hvor der er meget føde. Det er ikke ualmindeligt med mange tusinde rastende fugle, man regner således med, at der raster over 100.000 fugle ud for Blåvand. Hovedparten er dog så langt til havs, at man ikke ser dem. Et andet sted, hvor de ofte opholder sig i roligt vejr, er på Nordhukket, ud for den gamle tyske bunker, som går under navnet "Sabinebunkeren". Mellem de mange Sortænder ses også tusindvis af Fløjlsænder og et mindre antal Havlitter. Hvis man har pudset sit teleskop rigtig godt, kan Brilleand og Amerikansk Sortand findes hvert år med nogen tålmodighed. På selve stranden er Sandløberen meget almindelig, og den overvintrer frem til sidst i maj, hvor den flyver videre til Grønland og Nordøstsibirien.



*Sandløbere, Blåvandshuk den 28. april 2017. Foto: Henrik Knudsen*

Mellem disse ses hvert år et svingende antal af Sortgrå Ryler og Stenvendere. Er vinden fra det lune sydvestlige hjørne, kan man finde en tidlig Stor Præstekrave. I perioder med vestlige vindretninger kan stranden være fuld af måger, især hvis der er kommet meget føde ind på stranden. Når der i opskyllet på stranden er store mængder af knivmuslinger, så er der gang i mågerne. Dage med over 5000 Sølvmåger er ikke unormalt. Rammer man en af de helt store dage, kan der være mellem 15.000 og 20.000 måger. Er man "Larusfil" så kan man hvert år finde forskellige andre mågeart imellem. Gråmåge er desværre ikke så sikker som tidligere. Her kan det bedre betale sig at kigge i marts, når mågerne trækker mod nord. Så kommer denne art oftere forbi. Til gengæld er Hvidvinget Måge blevet hyppigere med årene. For de to arters vedkommende er det ofte fugle som er i deres 1. vinterdragt. Der er til gengæld langt imellem de adulte fugle. Kaspisk Måge ses nu også hvert år i takt med, at man er blevet dygtigere til at kende dem. Der er også gode muligheder tidligt i marts for at finde sig en tidlig Sildemåge.

Melder DMI om en vinterstorm, helst fra sydvest eller vest, og har man sig en god varm kedeldragt, skal man ikke være bange for at prøve sig af på en havobs... Vinterstorme kan producere en del Rødstrubede Lommer, og mellem dem kan man være heldig at få en Islom. Hvis man er rigtig heldig, så kan man også få en Mallemuk eller Storkjove i notesbogen. Det man mest ser, er dog et stort træk af Sorttænder. Det er ikke et rigtigt træk, men mere et kompenstræk hvor fuglene er blevet drevet af vind og strøm i løbet af natten, og så atter vil op til de gode fødeområder... Alkefugle er der ikke så mange af, dog kan man sagtens få sig et par Lomvier og Alke. Man ser ikke mange småfugle i vintertiden. Omkring Fyret ses der lidt rastende Solsorte, Jernspurve og Gærdesmutter, men er vinteren mild, er der til gengæld næsten altid overvintrende Sortstrubet Bynkefugl i området.



*Storkjove, adult, Blåvandshuk den 31. august 2017. Foto: Henrik Knudsen*

Hvis man lader være med at sammenligne forårstrækket med fx Skagen, så er foråret bestemt ikke kedeligt i Blåvand, og man kan blive rigtig godt belønnet. Om foråret kan man med fordel se på træk på Sydhukket. Dog er det bedst i perioden fra april til medio maj... I marts kan man roligt kigge fra selve Hukket omkring pælerækken. Et af årets højdepunkter er trækket af Rødstrubet Lom, som kulminerer omkring månedsskiftet april/maj. Det ses bedst i sydvestlige – til vestlige vindretninger, og er man heldig, kan man få sig en dag med omkring 1000 fugle. Her er det vigtigt at man ikke kigger ”bevidstløst” i teleskopet, da fuglene kan komme meget højt og ofte næsten lige henover obsposten. Brug derfor især håndkikkerten på sådanne dage og hold teleskopet klar når Islommen, som er årlig, kommer forbi. Der kommer også en del Almindelige Kjøver forbi og mellem dem også de muskuløse Mellemkjøver med et par fugle hvert år. Sidstnævntes forekomstmønster er dog ofte svær at gennemskue, da de ofte kommer ud af ingenting og sjældent på de dage, hvor det kunne virke mest oplagt. Ellers vælter årsarterne ind, som i det øvrige land, forbi Sydhukket, dog ofte i noget mindre antal i Blåvand, da stedet ikke er et klassisk forårstræksted. Store dage med tusindvis af Havterne og Fjordterne er dog almindeligt. Mange småfugle kommer også trækkende henover en. Især høres mange Hvide Vipstjerter og kigger man godt efter, og kommer de i øjenhøjde, så vil man kunne ”plukke” et par Sorttryggede Hvid Vipstjerter ud, som er på vej til de engelske ynglepladser. Vil man gerne ud og ”ædle” Gulirisk og Biæder,



så er Sydhukket også hotspot stedet. Gulirisk ses især i anden halvdel af april og første halvdel af maj. Ofte skal man have ørene klar omkring klokken 8. På dette tidspunkt på dagen har jeg bemærket, at de høres oftest. Gulirirken kommer også helst på de første lune forårsdage med svag vind fra sydvest eller sydøst. Et lille tip er, at ofte efter man har hørt den trække mod nord, så går der ikke mange minutter før den kommer retur, så pas på med at notere for mange fugle! Biæderen kommer normalt noget senere, og ses hyppigst og næsten årligt omkring maj/juni, og i de fleste tilfælde trækker den bare forbi. Man kan næsten godt glemme at kigge efter rovfugle, men en god lun periode med vind fra sydvest eller sydøst kan byde på en Sort Glente eller en Lærkefalk. Er man mere til at kratluske, og gerne vil se en masse småfugle, så kan man også roligt tage en tur til Blåvand...

Det tidlige forår kan på regnfulde og lune dage i marts byde på massivt fald af Solsorte. Der kan løbe flere hundrede rundt på parkeringspladsen ved Fyret. Senere tikker alle de mange afrikatrækkere ind. I april kan man finde de første Vendehalse. De ses ofte omme på grusvejen ved Vesterled, og i de seneste to år høres de ofte synge, da de er begyndt at yngle på Hukket.



Vendehals, han, Blåvandshuk den 9. maj 2017. Foto: Henrik Knudsen

April byder også på et svingende antal Ringdrosler. Variationen i småfuglene er bedst i maj. Her har man næsten hele paletten af de danske ynglefugle, såsom Rødstjert, Broget Fluesnapper og Løvsanger. Blandt de mere fåtallige ses Nordlig Blåhals (den foretrækker at ankomme i nordøstlige vinde medio maj), Lille Fluesnapper, Sydlig Nattergal og, er man rigtig heldig, Hvidskægget Sanger. Er vejret for godt, og er der meget højtryk, kan der være meget tomt på Hukket. Det bedste er, når vejret skifter en del fra sydøst og sydvest, og der falder lidt regn. De meget sjældne småfugle kommer ofte efter at en koldfront er kommet ind fra nordvest efter en stabil periode med vinde fra f.eks. sydøst. På sådanne dage kan alt ske, og arter som Lille Rørsanger, Sorthovedet Sanger, Buskrørsanger, Grøn Sanger, Gærdeværting og Hætteværting har lagt vejen forbi.



Buskrørsanger, Blåvandshuk den 25. maj 2016. Foto: Henrik Knudsen

Anden halvdel af året behøver næsten ingen præsentation. Efteråret er Blåvand tid. De fleste ornitologer besøger Blåvand i september og oktober, hvor man enten håber på gode havfugledage eller hybenbuske fulde af Hvidbrynede Løvsangere og andre uventede gæster fra Sibirien. Men inden da skal man ikke snyde sig for et af højdepunkterne ved Blåvand - nemlig vadefugletrækket. Trækket er meget vindafhængigt samt afhængigt af, hvordan ynglesæsonen er forløbet. De bedste trækdage ses i sydøst eller sydvestlige vinde. Hvis ynglesæsonen er kollapset, vil man allerede i første halvdel af juli kunne se et fantastisk træk af adulte arktiske vadefugle i fuld sommerdragt. De trækkende vadefugle, ses bedst fra Nordhukket, hvor revet starter. Her ses fuglene næsten helt inde ved kysten, inden de forsvinder ud i revet. Det er altid svært at se fuglene fra Pælerækken, som man ofte må tage til takke med, da der er 300 dage med militærøvelser i Blåvand. De dage er Nordhukket "lukket land". Husk at overholde reglerne og respekter hvad militæret siger. Men er man heldig at få en eller flere af de gode dage, så kan man se rene og blandede flokke af vadefugle. Især er trækket af Islandsk Ryle og Lille Kobbersneppe smukt. I gode yngleår forlænges trækket, og der kommer store mængder af ungfugle forbi; især ses mange Almindelige Ryler. En specialitet for Blåvand er trækket af Strandskade. Intet andet sted kan man se et så koncentreret træk af denne art. Dage med mange tusinde fugle er ikke unormalt i vestlig vindretning.

Som efteråret skrider frem, bliver der længere mellem vadefuglene og begynder vinden at røre på sig, begynder havfuglene at stemple ind. Vinden skal helst komme fra sydvest, vest eller vestsydvest og være omkring 12-14 m/s og gerne flere dage i træk. Faktisk kan vinden blive for hård, og man kan opleve, at trækket helt udebliver. Havfuglene kan så, i stedet, dukke op dagen efter en blæsevejrperiode, når vinden har aftaget. I denne periode kan man næsten se alle de havfuglearter, der er truffet i Danmark. Især er Blåvand kendt for mange Store Stormsvaler og Sodfarvede Skråper. Alle 4 Kjovearter ses næsten hvert år. Især Almindelig Kjove kan være talrig i månedsskiftet august/september. Men som så mange andre steder mærker man tydeligt at der ses færre havfugle ved Blåvand i forhold til tidligere. Ud over dårlige ynglesæsoner kan det måske også skyldes, der er blevet længere mellem vestenvindsstormene i september og oktober. Havfuglene ses bedst omkring pælerækken, hvor man placerer sig højt oppe i klitten, hvor man med held kan finde noget læ i en "gryde". Er Nordhukket åbent, kan man sidde i "Sabinebunkeren", hvor der er plads til 8-10 mand.



Når det ikke er havfuglevej, men mere svage vindretninger fra SV og SØ skal man stille sig højt oppe i klitrækken, da næsten alle de trækkende fugle kommer forbi der. Især er den høje klit, lige syd for pælerækken, et populært sted, hvorfra man kan følge trækket over havet såvel som inde over baglandet, hvor især mange af gæssene og rovfuglene flyver. I selve klitten kan man hele september og oktober opleve et flot småfugletræk, hvor tusindvis af pibere og finker flyver forbi. Årligt pilles den sjældne Storpiber ud mellem de øvrige småfugle. Hvis man gerne vil forsøge sig med noget mere rovfugletræk, så kan det anbefales at gå op på bakken nord for fyrtårnet. Herfra kan hele heden overskues, og i modsætning til om foråret er der et flot træk af rovfugle om efteråret. Især kan arter som Spurvehøg og Tårnfalk forekomme i store antal, men der ses også mange Dværgfalke, Vandrefalke og næsten årligt endda Steppehøg de senere år.



Lærkefalk, Blåvandshuk den 7. oktober 2016. Foto: Henrik Knudsen


Hvis trækket svigter, eller hvis man bare har lyst til at kratluske, så kan man begynde at tjekke de mange krat. Der kan altid raste en spændende småfugl hvor som helst. Mosen er altid et godt sted at tjekke, her er der en fin grusvej, hvor man kan tjekke de mange pilebuske samt de to branddamme. Her er ofte fundet Hvidbrynet Løvsanger og nogle år Sibirisk Bynkefugl. For at øge dine chancer forsøg da altid at finde nogle buske med læ og hvor der er noget sol og varme. Det optimerer chancen, da fuglene ofte her kan finde nogle insekter, de kan spise. Selve stranden er også god at tjekke, da man her kan finde arter såsom Bjerglærke og Snespurv og i de senere år er der også se Ørkenstenpikker et par gange. Når vi når hen omkring medio november ”synger” træksæsonen på sidste vers, men så starter vintersæsonen forfra og fugleåret længst ude mod vest starter forfra...

En bemærkning redaktøren: Henrik Knudsen har for nylig lanceret en glimrende blog om hans oplevelser med fugle i Danmark. Bloggen hedder Fugleknudsen og kan findes på adressen: <http://fugleknudsen.dk/>

 Dato:  
07. 08. 2018

 Skrevet af:  
Henrik Knudsen

 Fotos af:  
Henrik Knudsen

 **Emner:**  
LOKALITETER

 **Tags:**  
BLÅVAND, BLÅVAND FUGLESTATION, BLÅVANDSHUK